

## ALOJZ GRADNIK IN NJEGOVA DELA

Čeprav se Gradnik najraje in najlažje izraža preko lirike, ga ne moremo uvrstiti v obdobje moderne. Njegov slog se kar precej razlikuje od mojstrov sanjarjenja in izpovedovnja čustev, ki so ustvarjali v moderni, saj v Gradnikovih pesmih lahko zaslutimo že kar močan realističen vpliv. Gradnik izredno pazljivo izbira motive in se že kar realistično loteva nekaterih problemov.

Zelo me je pritegnila že kar prva pesem, Istrska vas, saj je na izredno izviren način opisano težko življenje na Krasu. Podobno tematiko ima tudi pesem Noč v Mediani, kjer je v ospredju motiv smrti, na koncu pesmi pa je tudi izražen motiv odseljevanja prav v dvogovoru z materjo,

*»Podaj mi roko!« mati mi poreče.  
Iz katere daljne zemlje vzdihnem: »Mati,  
sam, daleč sem in je ne morem dati!«*

Prav motiv smrti je nekaj zelo običajnega za Gradnikovo liriko, saj ga najdemo skoraj v vsaki pesmi (Noč v Mediani, Žariš in žgeš, Eros-Tanatos, De profundis, Pisma,...), seveda pa ni težko najti tudi motiva ljubezni (Žariš in žgeš, Eros-Tanatos, De profundis, Pisma,...). Najpogosteje je Gradnik združil oba motiva kot prav v pesmi Žariš in Žgeš. Prav ta povezanost med ljubeznijo in smrtjo je pri Gradniku izredno zanimiva, morda bi lahko rekli, da je preko pojma večne ljubezni raziskoval življenje po smrti. Prav ta motiv ljubezni po smrti je lepo izražen v dveh pesniških ciklih Pisma in De profundis. V obeh pesmih je lirski subjekt ženska, ki v Pismih nagovarja mrtvega moža, v ciklu De profundis pa ženska iz groba nagovarja ljubljene. V ciklu Pisma se pojavi tudi motiv samomora, saj lirski subjekt razmišlja o tem, ali naj se prepusti smrti,

*Smrt? Naj te pustim in naj nji roko  
sama dam, da me zamami v zlate  
sanje, in pri nji počakam nate?*

vendar se ne more odpovedati vsej realnosti sveta. Smrt predstavi kot neko neznanko, saj v bistvu nihče ne ve, kaj ga čaka na drugi strani in prav zato se ljudje v večini raje odločimo za življenje, kjer ni toliko neznank.

V ciklu De profundis pa je bolj poudarjena duhovna ljubezen, ki ni odvisna od stvarnosti življenja.

*Ah, saj samo hrepenenje  
srca pravo je življenje*

V ciklu se nekako razbere motiv, da je ljubezen večna, in da je ne more ločiti niti tako velik prepad kot je med življenjem in smrtjo. Prav kri, ki se pojavlja v celotni pesmi, je primera za to trajajočo ljubezen čisto do konca.

*s tabo se ta zadnja kaplja  
mojega telesa staplja  
in porečem: »Jemlji, jemlji!«*

Še najbolj pa sem bil prevzet nad pesmijo Sinu, saj se mi zdi od vseh njegovih pesmi nekaj posebnega. Morda me je pritegnil prav pesimističen pogled na svet in na ravnanje ljudi. Sam nisem tako črnogled, vendar sem v tej pesmi našel veliko resnic, ki bi jih lahko primerjal z današnjim življenjem. Mislim, da tudi danes življenje v nobenem pogledu ni lahko, kvečjemu vedno težje,

*in težka krivda dedov in očeta*

saj smo priča vedno hujšim grozotam, ki se dogajajo v svetu.

Vendar pa sam nisem tako kritičen kot Gradnik,

*oprani bo greh in krivda bo odvzeta,  
šele ko bo poslednji človek mrtev.*

verjamem, da bomo ljudje v prihodnosti našli pravo pot in nehali odlagati krivdo na prihodnje generacije.